

blive afløst. Jeg sigter herved til Forordningen af 13de Mai 1769. Her udbiltes det i Indledningen til Forordningen, hvorledes Kongen har fundet, at det var til Landets og Befolkningens Gavn, at dette Livsfæste blev afløst af Selveiendom eller Arvesfæste. I den syvende Paragraph i denne samme Lov paa lagdes det udtrykkelig dem, der bestyre de publique Godser eller Statens Jordegodser, at de skulde sørge for, at en saadan Afløsning fandt Sted; med Hensyn til den Maade, hvorpaa det kunde skee, lodes der et vist Spille- rum, men Endemaalet skulde være, at Bonden skulde kunne staae sig derved og være holden derved og de offentlige Stiftelser ikke lide Tab. Der er siden den Tid, som Alle bekjendt, ved Lov foretaget forskjellige Afløsninger af Fæstegods, navnlig i den Tid, hvori vi have haft en Forsatning. Imidlertid staaer der endnu Meget tilbage, og iblandt dette er der netop en betydlig Deel Fæstegods under offentlige Stiftelser, der ikke er afløst, uagtet dette udtrykkelige Paalæg fra den enevelbdige Konge. Der er naturligviis mægtige Interesser, der have stillet sig hindrende tweien i saa Henseende, og for at der kunde blive bedre Drelyd for den Modstand, der gjordes imod denne Foranstaltning, har man været saa heldig at finde Stikord, der vare velklingende for Enhver, der kunde ønske at have en saadan Modstandsgrund; man talte om Indgreb i Eiendomsretten. Jeg tror nu, at deres Tal, som for Alvor føre denne Tale, efterhaanden er indsnævret betydlig; imidlertid høres dog denne Tale af og til endnu, og jeg skal derfor med et Par Ord nævne, hvorledes dette Spørgsmaal om Eiendomsretten i en lang Aarrække har været betragtet fra Statsmagtens Side. I et ikke ringe Antal af kongelige Forordninger har der været givet Afgang til større Raadighed over Fæstegods for Herremænd eller Jordbrotter; men dersom de havde den virkelige og fulde Eiendomsret, hvorfor behøvede de da at faae en saadan Indrømmelse fra Statsmagtens Side? Det vilde jo da være aldeles overflødig. Allerede derved, at de ikke have kunnet disponere frit over Fæstegodsset uden en saadan Lovhjemmel, viser det sig jo, at de ikke have haft den fulde Eiendomsret.

Naar Staten er gaaet til at give slige Indrømmelser, da vil det sees, at det er steet til Fremme af et eller andet Statsformaal. Der var en Tid, da man troede, at det var en Nødvendighed, at der plantedes Skove her i Landet, og for at fremme Skovplantningen blev der indrømmet Jordbrotterne Ret til at inddrage Bondejord, som de ellers ikke kunde have inddraget. Det var af Vigtighed, at Udsiftningen fandt Sted, og for at fremme denne og formaae Jordbrotterne til at paa tage sig de dermed forbundne Udgifter tillod Staten dem at foretage visse Forandringer i den Form, under hvilken de lode Bondejorden drive. Forordningen af 15de Juni 1792 har i § 11 en Bestemmelse om en saadan forandret Besiddelsesform for Bondejorden, og den er givet i Udsiftningens Interesse. Nu er der den Besynderlighed tilstede i dette Forhold, at uagtet de Statsformaal, som man tilsigtede fremmede ved de nævnte Begunstigelser, forlængst ere fuldstændig opfyldte, og uagtet man nu ikke mere troer, at det er nødvendigt, at der plantes Skove, idetmindste ikke overalt i Landet, saa beholde dog Jordbrotterne de Rettigheder, som af de nævnte Grunde bleve indrømmede deres Forgangere i Besiddelsen. Det er saaledes en Belgjerning imod dem til evige Tider. Jeg seer heller ikke, at der mere er Trang til at faae Udsiftningen frem; den er vistnok aldeles færdig; men ikke desto mindre vedblive Godseierne at nyde Godt af det Tilfagn, som dengang blev givet dem som en Belønning for at fremme Udsiftningen. Det er godt at være mægtig, thi saa gaaer det efter det Ordsprog, at den, der har, ham skal der gives; desværre gaaer det ogsaa saaledes, at den, der kun har Lidt eller Intet, fra ham skal der tages det, som han har. Saaledes gaaer det gjennem de Begunstigelser, som ved Forordningen af 1792 ere indrømmede Godseierne; i den seneste Tid er der gjennem en ny Lov, som er udkommen for at forbedre Fæstevæsenet, saalænge det skulde vedblive at bestaae, givet dem en Leilighed til paany at fremdrage denne Lovbestemmelse. Jeg sigter til den Lov, som gaaer ud paa, at istedetfor at bortforpagte Bøndergaardene paa Livstid kunne Godseierne bort-